

به وقت تفکر

در خانه همگام با مدرسه

فارسی (خوانداری) پنجم دبستان

فصل پنجم

درس شانزدهم

وقتی بوعلی ، کودک بود

عنوان شبکه مفهومی این فصل ، علم و عمل می باشد .

در این درس ما با مفهوم کار بست علم در زندگی ، زیرکی ، تیزهوشی بوعلی و

بوعلی دیگر بودن آشنا می شویم

حوزه نوشتاری : روش تحقیق

دبستان پسرانه دکتر قریب منطقه ۱۸ آموزش و پرورش تهران

سال تحصیلی : ۹۸-۹۹

۱- نگاه کن و ببین علم و دانش تو را به کجا می رساند.

علم و دانش آن قدر قدرت دارد که می تواند تو را به کره ی ما برساند .

۲- هر انسانی که از علم و هنر فایده ببرد، می تواند به همه ی اهدافش برسد.

ابوعلی سینا:

الف) از دانشمندان معروف ایرانی است که در بخارا کسب علم کرد.

ب) در ده سالگی خود، حافظ قرآن شد.

ج) در جوانی، پادشاه سامانی را معالجه کرد و از کتاب خانه ی او استفاده کرد.

د) این دانشمند بزرگ، وزیر یکی از شاهزادگان آل بویه بود.

ه) در راه سفر به شهر همدان بیمار شد و در آن شهر درگذشت.

ی) از آثار او می توان به کتاب های شفاو قانون و دانش نامه ی علایی اشاره کرد.

واژه نامه:

۱- بستر = بالین، تشک

۲- برخاستن = بلند شدن

۳- شکرانه = آن چه برای شکرگزاری می دهند.

۴- رحمت = مهربانی، لطف

۵- نذر = شرط و پیمان، آن چه شخص بر خود واجب می کند که در راه خدا انجام دهد.

۶- سر و کله زدن = بحث و گفت و گو کردن

۷- گنجایش = ظرفیت

۸- واگذار کردن = چیزی را در اختیار کسی قرار دادن

۹- انصاف = عدل و داد

۱۰- بانو = خانم

۱۱- با خون دل پروردن = با سختی بزرگ کردن

۱۲- حیرت آور = آن چه سبب تعجب می شود.

۱۳- دم به دم = لحظه به لحظه

۱۴- زمین گیر = ناتوان، درمانده

۱۵- آسوده خاطر = آسوده، آرام

۱۶- به ستوه آمدن = خسته شدن

۱۷- پشتکار = همت، اراده

۱۸- تاب و توان = نیرو، قدرت

۱۹- آرام و قرار از کف دادن = نا آرام شدن

۲۰- نامدار = معروف، مشهور

۲۱- بوعلی = ابوعلی سینا، پزشک و دانشمند ایرانی

۲۲- بهبودی = تندرستی و سلامتی، بهتر شدن حال بیمار

۲۳- سپیده دم = سحرگاه، بامداد

۲۴- خواجه = آقا

۲۵- نخستین = اولین

۲۶- بیاموزی = آموزش دهی

۲۷- راه چند ساله پیموده = به اندازه چند سال راه طی کرده و کار کرده

۲۸- جهش = پیشرفت سریع

۲۹- طبیب = پزشک

۳۰- به یک باره = ناگهان، یکدفعه

۳۱- تجربه اندوخت = تجربه به دست آورد

۳۲- بیندوزم = ذخیره کنم، کسب کنم

۳۳- با روی گشاده = با خوش رویی

۳۴- سرآغاز = ابتدا، اول

۳۵- شفا = بهبود یافتن

۳۶- رویداد = اتفاق

۳۷- نقل کردن = بیان می کرد، تعریف می کرد

۳۸- گویی = انگار، مثل اینکه، گویا

۳۹- اینک = اکنون

۴۰- ماهر = کاردان، کسی که کاری را به خوبی انجام می دهد.

درست و نادرست

۱- حسین با شنیدن پاسخ های ساده، آرام شد. **نادرست**

۲- طیب می کوشید با پاسخ های ساده و کودکانه او را آرام کند. **درست**

۳- تلاش حسین، حتی در زمان بیماری مادر هم، چشمگیر بود. **درست**

درک مطلب

(۱) دو راه دستیابی به شناخت و آگاهی، کدام است؟

خوب دیدن و خوب گوش دادن و فکر کردن، علم آموزی و تجربه اندوزی

(۲) علت حیرت طیب در برابر پرسش های حسین چه بود؟

پرسش های حسین مانند هم سن و سال هایش نبود. او دلش می خواست از اصل و علت هر چیز آگاه شود.

(۳) این درس، چه پیامی دارد؟

با تلاش و پشتکار و تجربه آموزی، می توان به دانش بسیار دست پیدا کرد و به هدف اصلی خود رسید.

دانش زبانی

(۱) خوب دیدن

(۲) گام بسیار مهمی برای آشنا شدن با پدیده ها و رسیدن به دانایی است.

(۳) ببینیم

(۴) در دیده ها دقت کنیم

(۵) کامل شدن شناخت

۶) دقیق تر شدن شناخت

تصویرخوانی و صندلی صمیمیت

الف) خوب دیدن:

تصویرها را با دقت ببینید و به جزئیات تصویرها توجه کنید.

ب) اندیشیدن:

برای درک و ارتباط میان اجزای تصویرها، فکر کنید و مطالبی را که از تصویرها برداشت کرده اید، در ذهن خود

مرور کنید.

ج) یافتن:

پس از درک محتوا و ارتباط میان اجزای تصویرها، شروع داستان را مشخص کنید.

د) گفتن:

هر وقت آماده ی صحبت شدید، روی یک صندلی (معلم) بنشینید و درباره ی موضوع ای که انتخاب کرده اید

برای دوستانتان صحبت کنید.

ه) سنجیدن:

نظراتان را در مورد شنیده ها در سه بخش بیان کنید:

▪ بیان بخش های خوب

▪ اشاره به کاستی ها

▪ پیشنهادها

بخوان و حفظ کن

- ۱- یک چشمه از کوهستان روانه شد و در راهش به سنگی بزرگ برخورد کرد.
- ۲- چشمه با مهربانی به سنگ سخت گفت: بزرگی کن ای سنگ خوش بخت و به من راه بده تا بروم.
- ۳- سنگ بزرگ نامهربان لجباز، به چشمه سیلی زد و گفت: ای پسر، دور شو
- ۴- من در مقابل سیل قوی هم تکان نخوردم، تو که هستی که در برابر تو از جایم حرکت کنم؟
- ۵- چشمه از جواب سنگ، دلسرد و ناامید شد و با پافشاری و اصرار شروع به کندن سنگ کرد.
- ۶- چشمه بسیار کند و تلاش و کوشش کرد تا آن سنگ را سوراخ کرد و راهی برای خود باز کرد.
- ۷- برو کاروکوشش کن و امیدوار باش ، زیرا که از ناامیدی فقط مرگ به دست می آید.
- ۸- اگر در کارها پایداری داشته باشی ، کارهای سخت هم برای تو آسان می شود.

محمد تقی بهار (ملک الشعراء بهار)

۱- در سال ۱۲۶۶ (ه . ش) در مشهد به دنیا آمد.

۲- تحصیلات مقدماتی را نزد پدر فرا گرفت.

۳- از کودکی شعر می سرود.

۴- در سال ۱۳۳۰ (ه . ش) از دنیا رفت.

خوانش و فهم

۱) در متن شعر، «چشمه» و «سنگ» با چه ویژگی هایی توصیف شده اند؟

چشمه: آرام، امیدوار، پرتلاش و با پشتکار

سنگ: سخت و بزرگ، نامهربان، لجباز، خودخواه

۲) خوانش بیت دوم و چهارم چه تفاوتی با هم دارد؟ چرا؟

در بیت دوم:

-: بیت باید به آرامی خوانده شود.

-: این بیت درخواست و خواهش چشمه را از سنگ بیان می کند.

در بیت چهارم:

-: با تندی و خشم و غرور خوانده می شود.

-: این بیت جواب گستاخانه و نامهربانانه ی سنگ به چشمه است.

واژه ی آموزی بخوان و حفظ کن

۱- کوهسار = کوهستان، کوهپایه

۲- سنگ سخت = سنگ بزرگ، محکم

۳- کرم کرده = لطف و مهربانی کن، محبت کن

۴- گران سنگ = سنگ بزرگ و سنگین

۵- تیره دل = سنگ دل، نامهربان

۶- سخت سر = سرسخت، لجباز

۷- زورآزمای = کسی که با دیگری قدرت نمایی می کند

۸- جنیم = حرکت کنم

۹- نشد ... سرد = نا امید نشد، دل سرد نشد

۱۰- در استاد = پافشاری و اصرار کرد

۱۱- ابرام = اصرار و پافشاری کردن در کارها

۱۲- کاوید = تلاش کرد

۱۳- سنگ خارا = نوعی سنگ سخت

۱۴- ناید به بار = نتیجه ای به دست نمی آید

۱۵- سهل = آسان

نگارش: تحقیق کردن

الف) موضوعی را برای تحقیق انتخاب کنید.

ب) منابع مربوط به آن را شناسایی و تهیه کنید.

ج) اطلاعات مناسب را یادداشت برداری کنید.

د) یادداشت ها را مرتب کنید و در نوشته ی خود از آن ها استفاده کنید.

ه) منابع مورد استفاده را به طور دقیق، معرفی کنید (نام نویسنده، ناشر، ...)

ی) درباره ی یک موضوع، تحقیق کنید و به صورت گزارشی بنویسید.

املا: نقش حرف در ساخت کلمه

گفتن و نوشتن کلماتی مانند: شهر، گل، میوه، حیوان، غذا، رنگ، نام پسر، نام دختر و که با حرف خاصی

شروع یا ختم می شود.

